

US_42 Úvod do uměnovědných studií

Alexander Belyaev / 439003

Populární kultura

Pojem populární kultura po ustavení kánonu vysoké kultury tradičně odkazoval k tomu, co se do něj nevešlo, a/nebo k masově vyráběné zboží kultuře spotřebního kapitalismu. Populární kultura bývá ve srovnání se vznešenými kulturami umění či klasické hudby i s představami autentické lidové kultury považována za podřadnou. Obhájci zachování rozdílu mezi vysokou a populární kulturou staví na údajné estetické kvalitě a tvrdí, že formální vyjádření obsahu je u vysokých kulturních forem propracovanější, komplikovanější a přiměřenější než u populární kultury. Populární kultura je obviňována ze standardizace a snižování úrovně, které podporují, a vlastně vyžadují, konformitu. Kritéria používaná k ochraně hranic ‘dobré tvorby’ ovšem z hlediska kulturních studií vycházejí z institucionalizované a třídní hierarchie kulturních vkusů. Stejně tak je neudržitelný argument, který staví do protikladu populární kulturu a autentickou nezbožní kulturu, jelikož autentická lidová kultura, která by mohla sloužit jako měřítko ‘neautentičnosti’ zboží kultury, už neexistuje a pravděpodobně ani nikdy neexistovala. Zatímco současná populární kultura je primárně vyráběna komerčně, mnoho autorů kulturních studií tvrdí, že publika z textů zboží kulturu vytvářejí své vlastní významy. To znamená, že čtenáři nebo publika kulturních textů užívají při spotřebě komodit své vlastní kulturní kompetence a diskurzivní zdroje. Populární kulturu lze tedy chápat jako významy a praktiky, které se uplatňují na straně publiky v okamžiku spotřeby. Tento argument stáčí tradiční otázku ‘jak kulturní průmysl mění lidi ve zboží, které slouží jeho zájmům?’ ke zkoumání toho, jak lidé mění produkty kulturního průmyslu ve vlastní populární kulturu, která slouží jejich zájmům.

Kulturní studia chápou populární kulturu jako prostor dosahování konsenzu a projevu odporu v boji o kulturní významy. V tomto smyslu kulturní studia zastávají *politickou* koncepci populární kultury chápané jako dějiště zápasu a význam, tedy jako arénu, kde se uevňuje, nebo je odmítána kulturní hegemonie. Posuzování populární kultury se v tomto pojetí netýká otázek kulturní nebo estetické hodnoty, ale problému klasifikace a moci.¹

Jiný názor můžeme vidět ve slovníku ‘*Lexikon teorie literatury a kultury*’. Populární kultura zahrnuje oblasti lidové kultury, masové kultury a subkultur. V závislosti na dané definici se přitom zdůrazňuje buď aspekt aktivně zasahující do každodenní praxe, nebo aspekt

---

¹ BARKER, Chris. Slovník kulturních studií, Praha 2006, str. 145

usměrňujícího 'glajchšaltujícího' konzumu. Dějiny koncepce populární kultury jsou velmi úzce spjaty s vysokou kulturou. Od 19. stol. představuje p. k. protikladný pojem k vysoké kultuře, který se používá většinou v hodnotícím smyslu. Privilegovaný prostor vysoké kultury byl vůči prostoru populární kultury vymezen během 19. stol. v rámci prohlubování sociálních a etnických odlišností v angl. mluvčích oblastech. Schopnost rozlišovat mezi «pravým uměním» a «kýčem» či «brakem» přestala být chápána jako naučená a sociálně podmíněná kompetence. Byla stylizována jako přirizené nadání, takže dělicí čára mezi vysokou a popkulturou se spolu s tím «naturalizuje» a ideologicky upevňuje. Sama rozlišovací schopnost se mezitím stává «kulturním kapitálem» ve smyslu Bourdieua. Skepse vůči popkultury jakožto povrchní zábavě mas pocházející z Ameriky dosáhla vrcholu 1944 ve slavném manifestu o kapitalistickém kulturním průmyslu. Jeho autory jsou dva marxističtí kritikové, kteří emigrovali z fašistického Německa M. Horkheimer a Th. W. Adorno. Tito autoři konfrontují triviální (am.) masovou kulturu s (evrop.) lidovou kulturou, která se podle nich nachází v úpadku. Docházejí k závěru, že pervertující a glajchšaltující vliv Hollywoodu, médií a populární hudby lze překonat pouze intelektuální vysokou kulturou. Ve práci Williamse a E. P. Thompson pokošejí proti takovému elitářskému chápání kultury postavit pozitivnější představu populární kultury jako kultury lidu a mas. Tato představa chápe recipienty jako partnery, kteří se aktivně podílejí na komunikaci, a ne jako oběti bez vůle vydané napospas masmédiím.²

Jedním z jasných příkladů v moderní době je kultura vytvoření seriálů ve Velké Británii a v Anglii. Pod vlivem populární kultury některé výtvořiny a nápady se stávají hlavním proudem, zatímco jiné jsou přijímány za nedílnou součást života. Společnost spojená s představou populární kultury a má přímý vliv na tvorbu tohoto pojmu. Obrátme se k jsou vytvoření seriálů. V dnešní době existuje propracovaný systém hodnocení touhy a očekávání diváků. Tak například, pokud v moderní době žánr sci-fi se stává populární, společnost rychle reaguje na tento trend v důsledku které se objeví poptávka na daný druh a žánr seriálu.

Populární kultura postupuje každodenním životem společnosti. Ona se dívá na nás z plakátů, které visí na ulicích a domech. Vítá nás při každé procházce městem. Populární kultura žije, rozvíjí se a dýchá spolu s lidstvem. Její vývoj nelze zastavit. Populární kultura v moderním světě se stává dokonalejší, děsivě, ale zároveň zajímavé tvary.

---

² Lexikon teorie literatury a kultury : koncepce - osobnosti - základní pojmy. 1. vyd. Brno 2006, str. 615